МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

БІОЕТИКА

Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова **Форма навчання**: денна, заочна

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014.15 Середня освіта (Природничі науки) 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Освітня програма: Середня освіта: природничі науки, Середня освіта: біологія та здоров'я людини

Рік навчання:2-4 **Семестр**:3-8

Кількість кредитів (годин): для денної форми4 (120 год.:24 - лекції; 24-семінарські; 72-самостійна робота); для заочної форми(год.: 6 - лекції; 6- семінарські; 108 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

Посилання на курс в онлайн-платформі Moodle: _____

1. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Атмажов Іван Дмитрович
Науковий ступінь, вчене звання, посада: к. мед. наук, доцент
Кафедра:фізичної культури, біології та основ здоров'я
Робочій e-mail: Atmazhov@idguonline.net
Години консультацій на кафедрі: понеділок 14.00-15.00

2. Опис та мета дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни: моральні проблеми людського суспільства, що виникають у зв'язку із застосуванням сучасних промислових, сільськогосподарських, медичних та інших технологій у різних сферах діяльності людини.

Мета вивчення дисципліни полягає у розкритті поняття «біоетика», у пошуку історичних коренів даної науки та у визначенні основних засад біоетики. Також дана дисципліна займається дослідженням зміни стану здоров'я людей; прагне знайти умови гармонійного розвитку людини як цілісної особистості з трьома компонентами: тілесним, душевним та духовним; намагається зберегти кожне людське життя від моменту запліднення до природної смерті; висвітлює проблеми генної інженерії та біотехнологій з погляду біобезпеки. Формування у студентів моральних цінностей щодо людського життя, пошани до іншої людини.

Передумови для вивчення дисципліни - оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення професійних навчальних дисциплін.

Міждисциплінарні зв'язки Основи філософських знань, педагогіка, психологія, вступ до спеціальності з основами наукових досліджень, біологія, зоологія, ботаніка, анатомія та фізіологія людини, культурологія, історія, правознавство, соціологія, валеологія.

3. Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати: основні засади біоетики, сучасні біоетичні проблеми та шляхи їх вирішення.

Вміти: вільно володіти теоретичним матеріалом; вести дискусії щодо різних біоетичних проблем; застосовувати морально-етичні та фахові норми в професійній діяльності; аналізувати передконфліктні і конфліктні ситуації та розв'язувати їх; демонструвати володіння морально-етичними принципами ставлення до живої людини, її тіла як об'єкта анатомічного та клінічного дослідження.

Комунікація: використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з питань біоетики; формування спрямованості на пропаганду біоетичних знань щодо ставлення до життя інших людей; виявляти повагу до різноманітних національних уподобань, співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей; створювати умови для комунікації із представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій.

Автономність та відповідальність: виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність при виконанні функціональних обов'язків та екологічного спрямування життєвої траєкторії.

4. Структура дисципліни

Для денної форми

Тема № 1. <u>Система біобезпеки в Україні: предмет, поняття, принципи, напрямки формування та функціонування; біологічна небезпека, біологічний ризик, біологічний тероризм, біологічна зброя. Біоетика: предмет, поняття.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Поняття «біобезпека». 2. Предмет вивчення біобезпеки. 3. Принципи біобезпеки. 4. Поняття «біоетика». 5. Предмет вивчення біоетики. 6. Напрямки формування та функціонування біобезпеки.	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 3. Методичні рекомендації до дисципліни «Віруси та біобезпека». Київ: КНУ–2017. – 34 с. 4. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки: монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с.
Семінарське заняття (2 год.): 1. Система біобезпеки в Україні: предмет, поняття, принципи, напрямки формування та функціонування. 2. Поняття «біоетика» та предмет її	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с.

вивчення. 3. Біологічна небезпека, біологічний ризик. 4. Біологічний тероризм. 5. Біологічна зброя.	2. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 3. Методичні рекомендації до дисципліни «Віруси та біобезпека». Київ: КНУ–2017. – 34 с. 4. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки: монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с.
Завдання для самостійної роботи: Записати у власний словник терміни: *біологічна небезпека, біологічний ризик, біологічний тероризм, біологічна зброя.* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 3. Методичні рекомендації до дисципліни «Віруси та біобезпека». Київ: КНУ–2017. – 34 с. 4. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки: монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с.

Тема № 2. <u>Біобезпека роботи в лабораторіях.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Правила біобезпеки в клініко-діагностичних лабораторіях. 2. Правила біобезпеки в біохімічних лабораторіях. 3. Правила біобезпеки в цитологічних лабораторіях. 4. Правила біобезпеки в мікробіологічних лабораторіях. 5. Правила біобезпеки в імунологічних лабораторіях.	1. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки: монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с. 2. Екологічна експертиза: навч. посіб. / Б. Б. Артамонов, Н. Г. Міронова. –Л.: Новий Світ-2000, 2012. – 144 с. 3. Цаценко Л.В. Биоэтика и основы биобезопасности: Учебное пособие. М.: Изд-во «Лань», 2017. 96 с.
Семінарське заняття (2 год.):	1. Біобезпека та біозахист у біологічних

1. Види лабораторій. 2. Загальні правила техніки безпеки в лабораторіях. 3. Правила біобезпеки в клініко-діагностичних лабораторіях. 4. Правила біобезпеки в біохімічних лабораторіях. 5. Правила біобезпеки в цитологічних лабораторіях. 6. Правила біобезпеки в мікробіологічних лабораторіях. 7. Правила біобезпеки в імунологічних лабораторіях.	лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки: монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с. 2. Екологічна експертиза: навч. посіб. / Б. Б. Артамонов, Н. Г. Міронова. –Л.: Новий Світ-2000, 2012. – 144 с. 3. Цаценко Л.В. Биоэтика и основы биобезопасности: Учебное пособие. М.: Изд-во «Лань», 2017. 96 с.
Завдання для самостійної роботи: Підготувати доповідь (3 стор.) на тему: *«Біобезпека роботи в лабораторіях»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки: монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с. 2. Екологічна експертиза: навч. посіб. / Б. Б. Артамонов, Н. Г. Міронова. –Л.: Новий Світ-2000, 2012. – 144 с. *3.* Цаценко Л.В. Биоэтика и основы биобезопасности: Учебное пособие. М.: Изд-во «Лань», 2017. 96 с.

Тема № 3 <u>Сучасна біотехнологія, генна інженерія. Історія розвитку біотехнології та генної інженерії. Роль спадковості та мінливості в еволюції живої природи. Генетично модифіковані організми, їхнє науково-практичне значення.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Основні відомості про біотехнологію. 2. Основні відомості про генну інженерію. 3. Спадковість і мінливість живої природи. 4. Генетично модифіковані організми.	1. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 2. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с. 3. https://rucont.ru/catalog/625
Семінарське заняття (2 год.): 1. Сучасна біотехнологія. 2. Сучасна генна інженерія. 3. Короткі відомості про історію розвитку біотехнології та генної інженерії. 4. Роль спадковості та мінливості в еволюції живої природи. 5. Науково-практичне значення ГМО.	1. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 2. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної

	генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с. 3. https://rucont.ru/catalog/625
Завдання для самостійної роботи: Підготувати доповідь (3 стор.) на одну із запропонованих тем: *1. «Історія розвитку біотехнології.»* *2. «Історія розвитку генної інженерії.»* *3. «Історія створення генетично модифікованих організмів.»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. https://www.chemistry-expo.ru/ru/ui/17131/ 2. http://vinmedlib.org.ua/home/info-dajdzhest/39-8-kvitnya-mizhnarodnij-den-dij-proti-gmo/115-istoriya-viniknennya-genetichno-modifikovanikh-organizmiv 3. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с.

Тема № 4 <u>Здобутки та ризики генної інженерії людини.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Генна інженерія людини. 2. Здобутки генної інженерії людини. 3. Ризики генної інженерії людини.	1. https://www.kws.com/ua/uk/media-ta-innovatsiyi/innovatsiyi/metody-selektsiyi/genna-inzheneriya/ 2. https://naurok.com.ua/genna-inzheneriya-lyudini-dosyagnennya-ta-riziki-bioetichni-problemi-suchasno-medicini-184524.html 3. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с.
Семінарське заняття (2 год.): 1. Здобутки генної інженерії людини. 2. Ризики генної інженерії людини.	1. https://www.kws.com/ua/uk/media-ta-innovatsiyi/innovatsiyi/metody-selektsiyi/genna-inzheneriya/ 2. https://naurok.com.ua/genna-inzheneriya-lyudini-dosyagnennya-ta-riziki-bioetichni-problemi-suchasno-medicini-184524.html 3. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с.
Завдання для самостійної роботи: *Зробити порівняльну таблицю здобутків та ризиків генної інженерії.* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. https://www.kws.com/ua/uk/media-ta-innovatsiyi/innovatsiyi/metody-selektsiyi/genna-inzheneriya/ 2. https://naurok.com.ua/genna-inzheneriya-lyudini-dosyagnennya-ta-riziki-bioetichni-

	problemi-suchasno-medicini-184524.html 3. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с.

Тема № 5 Біологічні та медичні ризики використання генетично модифікованих рослин та отриманих з них продуктів харчування.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Генетично модифіковані рослини. 2. Продукти харчування, отримані з генетично модифікованих рослин. 3. Біологічні ризики використання генетично модифікованих рослин. 4. Медичні ризики використання генетично модифікованих рослин.	1. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с. 2. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 3. http://medved.kiev.ua/web_journals/arhiv/nutrition/2009/1-2_09/str35.pdf 4. https://www.rivneprod.gov.ua/2019/08/13/genetychno-modyfikovani-sorty-roslyn-ta-poryadok-yih-vykorystannya-v-ukrayini/#:~:text=%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%20%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20(%D0%93%D0%9C)%20%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B8%20%E2%80%93,%D0%B1%D1%83%D0%BB%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%20%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B8 .
Семінарське заняття (2 год.): 1. Види генетично модифікованих рослин. 2. Продукти харчування, які можна отримати з генетично модифікованих рослин. 3. Біологічні та медичні ризики використання генетично модифікованих рослин та отриманих з	1. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с. 2. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. —

них продуктів харчування. 4. Можливі шкідливі чи позитивні наслідки від вживання людиною та тваринами продуктів харчування, отриманих з генетично модифікованих рослин.	К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 3. http://medved.kiev.ua/web_journals/arhiv/nutrition/2009/1-2_09/str35.pdf 4. https://www.rivneprod.gov.ua/2019/08/13/genetychno-modyfikovani-sorty-roslyn-ta-poryadok-yih-vykorystannya-v-ukrayini/#:~:text=%D0%93%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%20%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%20(%D0%93%D0%9C)%20%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B8%20%E2%80%93,%D0%B1%D1%83%D0%BB%D0%B8%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%B5%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%20%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B8.
Завдання для самостійної роботи: *Підготувати реферат (обсягом 15 стор.)на тему «Генетично модифіковані рослини та отримані з них продукти харчування.»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 2. http://medved.kiev.ua/web_journals/arhiv/nutrition/2009/1-2_09/str35.pdf 3. https://www.rivneprod.gov.ua/2019/08/13/genetychno-modyfikovani-sorty-roslyn-ta-poryadok-yih-vykorystannya-v-ukrayini/#.

Тема № 6 <u>Етичні аспекти та правове регулювання використання генетично модифікованих організмів.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Проблеми використання генетично модифікованих організмів. 2. Етичні аспекти використання генетично модифікованих організмів. 3. Правове регулювання використання генетично модифікованих організмів.	1. Основи біоетики та біобезпеки : підручник [для студентів вищих навч. закладів-мед. ун-тів, ін-тів й акад.] / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова, В. І. Смирнова. - К. : Медицина, 2017. - 392 с. 2. Всесвітня організація охорони здоров’я http://www.who.int/en/. 3. Завалюк А.Х. Етично-правові аспекти лікарської діяльності в Україні /А.Х.Завалюк, Г.Х.Кривда, І.О.Юхимець.

	– Одеса, 2008. – 191 с. 4. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Велес, 2005. — 48 с. — (Серія видань "Офіційний документ"). 5. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2000. — № 7: Законодавство України про охорону здоров'я. — 528 с.
Семінарське заняття (2 год.): 1. Етичні аспекти використання генетично модифікованих організмів. 2. Правове регулювання використання генетично модифікованих організмів. 3. Документи, у яких відображено правове регулювання використання генетично модифікованих організмів.	1. Основи біоетики та біобезпеки : підручник [для студентів вищих навч. закладів-мед. ун-тів, ін-тів й акад.] / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова, В. І. Смирнова. - К. : Медицина, 2017. - 392 с. 2. Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/en/. 3. Завалюк А.Х. Етично-правові аспекти лікарської діяльності в Україні /А.Х.Завалюк, Г.Х.Кривда, І.О.Юхимець. – Одеса, 2008. – 191 с. 4. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Велес, 2005. — 48 с. — (Серія видань "Офіційний документ"). 5. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2000. — № 7: Законодавство України про охорону здоров'я. — 528 с.
Завдання для самостійної роботи: *Знайти документи, пов'язані з правовим регулюванням використання генетично модифікованих організмів.* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/en/. 2. Завалюк А.Х. Етично-правові аспекти лікарської діяльності в Україні /А.Х.Завалюк, Г.Х.Кривда, І.О.Юхимець. – Одеса, 2008. – 191 с. 3. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Велес, 2005. — 48 с. — (Серія видань "Офіційний документ"). 4. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2000. — № 7: Законодавство України про охорону здоров'я. — 528 с.

Тема № 7 Історія виникнення, соціокультурні, філософські, наукові та законодавчі засади біоетики. Зміст та основні поняття біоетики та нооетики. Біоетика як сучасна медична етика. Міжнародні документи з питань біоетики та прав людини. Біоетика та сучасні біомедичні технології.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Основні соціокультурні, філософські,	1. Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/en/.

наукові та законодавчі засади біоетики. 2. Зміст та основні поняття біоетики. 3. Зміст та основні поняття нооетики. 4. Головні міжнародні документи з питань біоетики та прав людини. 5. Сучасні біомедичні технології.	2. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с 3. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философскометологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с. 4. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 5. https://veche.kiev.ua/journal/3438/#: 6. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B8%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B8%D0%BD%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%8F
Семінарське заняття (2 год.): 1. Історія виникнення біоетики. 2. Основні соціокультурні, філософські, наукові та законодавчі засади біоетики. 3. Біоетика як наука. 4. Нооетика як наука. 5. Біоетика як сучасна медична етика. 6. Міжнародні документи з питань біоетики та прав людини. 7. Біоетика та сучасні біомедичні технології.	1. Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/en/. 2. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с 3. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философскометологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с. 4. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 5. https://veche.kiev.ua/journal/3438/#: 6. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B8%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B8%D0%BD%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%8F
Завдання для самостійної роботи: Підготувати доповідь (3 стор.) на одну з тем: *«Історія виникнення біоетики»* *«Соціокультурні засади біоетики»* *«Філософські засади біоетики»* *«Наукові засади біоетики»* *«Законодавчі засади біоетики»* Терміни виконання: до завершення	1. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с 2. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философскометологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с.

теоретичного навчання (тиждень).	3. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 4. https://veche.kiev.ua/journal/3438/# 5. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B8%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B8%D0%BD%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%8F

Тема № 8 <u>Біоетика як світогляд. Глобальна біоетика та нооетика, їхні філософські засади, цінності та принципи. Екологічна етика - складова глобальної біоетики та нооетики. Теоретико-методологічне обґрунтування прав природи. Спільний світ людей та інших живих істот.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Біоетика як світогляд. 2. Принципи глобальної біоетики та нооетики. 3. Екологічна етика. 4. Співіснування людини та інших живих істот.	1. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 2. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 3. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философско-метологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с. 4. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 5. https://nmapo.edu.ua/images/FakPidVik/KafFilos/05_01_17-23.pdf 6. Глобальна біоетика: сучасні виміри, проблеми, рішення: матеріали III Міжнародного симпозіуму з біоетики, 7–8 квітня 2004 р. — К.: Сфера, 2004. — 200 с.

Семінарське заняття (2 год.): 1. Біоетика як світогляд. 2. Філософські засади, цінності та принципи глобальної біоетики та нооетики. 3. Екологічна етика як складова глобальної біоетики та нооетики. 4. Теоретико-методологічне обґрунтування прав природи. 5. Обґрунтування співіснування людини та інших живих істот.	1. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 2. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 3. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философско-метологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с. 4. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 5. https://nmapo.edu.ua/images/FakPidVik/KafFilos/05_01_17-23.pdf 6. Глобальна біоетика: сучасні виміри, проблеми, рішення: матеріали III Міжнародного симпозіуму з біоетики, 7–8 квітня 2004 р. — К.: Сфера, 2004. — 200 с.
Завдання для самостійної роботи: Скласти схему *«Права природи»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. http://www.ecoethics.ru/old/b68/17.html 2. https://star-wiki.ru/wiki/Rights_of_nature 3. http://ecoethics.ru/campaigns/lobbirovanie-prav-prirody/#.

Тема № 9 <u>Етико-правові аспекти початку та закінчення життя людини. Біоетичні, психологічні та духовні проблеми надання паліативної допомоги. Цінність людського життя у контексті біоетики та християнської етики.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Етико-правові аспекти початку та закінчення життя людини. 2. Поняття «паліативна допомога». 3. Проблеми паліативної допомоги. 4. Людське життя як найвища цінність.	1. Киселев Н. Н. Мировоззрение и экология: монография / Н. Н. Киселев; отв. ред. А. Я. Мороз . — К.: Наукова думка, 1990. — 216 с. 2. Гоч В. П. Жизнь и причинность: методология взаимодействия и познания / В. П. Гоч, В. Л. Кулиниченко — К.: Сфера, 2004. — 172 с 3. Сгречча Э. Биоэтика: учебник / Э. Сгречча, В. Тамбоне. — М.: Библейско-богосл. инт святого Апостола Андрея, 2002. — 413 с.

	4. Сидоренко Л. І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси: навч. посібник / Л. І. Сидоренко. — К.: Парапан, 2002. — 152 с. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / за заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 680 с. 5. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України: Інструкція щодо констатації смерті людини на підставі смерті мозку № 226 від 25.09.2000 р. 7. Катехизм католицької церкви // Синод Української Греко-Католицької Церкви. — Жовква: Місіонер, 2002. — 772 с. 8. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0
Семінарське заняття (2 год.): 1. Етико-правові аспекти початку та закінчення життя людини. 2. Біоетичні, психологічні та духовні проблеми надання паліативної допомоги. 3. Цінність людського життя у контексті біоетики. 4. Християнська етика про цінність людського життя.	1. Киселев Н. Н. Мировоззрение и экология: монография / Н. Н. Киселев; отв. ред. А. Я. Мороз . — К.: Наукова думка, 1990. — 216 с. 2. Гоч В. П. Жизнь и причинность: методология взаимодействия и познания / В. П. Гоч, В. Л. Кулиниченко — К.: Сфера, 2004. — 172 с 3. Сгречча Э. Биоэтика: учебник / Э. Сгречча, В. Тамбоне. — М.: Библейско-богосл. инт святого Апостола Андрея, 2002. — 413 с. 4. Сидоренко Л. І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси: навч. посібник / Л. І. Сидоренко. — К.: Парапан, 2002. — 152 с. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / за заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 680 с. 5. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України: Інструкція щодо констатації смерті людини на підставі смерті мозку № 226 від 25.09.2000 р.

	7. Катехизм католицької церкви // Синод Української Греко-Католицької Церкви. — Жовква: Місіонер, 2002. — 772 с. 8. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0
Завдання для самостійної роботи: Зробити повідомлення (3 стрн.)на тему *«Паліативна допомога»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1.https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0 2. https://socialdata.org.ua/paliativna-dopomoga-shho-ce/

Тема № 10 <u>Цінності та принципи європейської біоетики. Впровадження принципів біоетики в медичну практику в Україні. Етичний кодекс українського лікаря. Взаємозв'язок загальнолюдських цінностей, цінностей науки, моральних теорій, принципів біоетики у вирішенні моральних дилем практичної медицини. Біоетична модель здоров'я.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Основні засади європейської біоетики. 2. Шляхи впровадження принципів біоетики в медичну практику в Україні. 3. Біоетична модель здоров'я.	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 3. Хартія працівників охорони здоров'я / Папська Рада до справ душпастирства в охороні здоров'я. — Львів: Медицина і право, 2010. — 111 с. 4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. — № 23. — 1992 5. Вороненко Ю. В. Медичне право в системі права України: стан і перспективи розвитку / Ю. В. Вороненко, Я. Ф. Радиш // Укр. мед. часопис. — 2006. — №5. — С. 5–10. 6. Кулиниченко В. Л. Современная медицина: трансформация парадигм теории и практики (Философско-методологический анализ) / В. Л. Кулиниченко. — К.: Центр практ. філософії, 2001. — 240 с. 7. https://pidru4niki.com/1992040137534/

	meditsina/_etiko-pravovi_zasadi_medichnoyi_farmatsevtichnoyi_diyalnosti
Семінарське заняття (2 год.): 1. Цінності та принципи європейської біоетики. 2. Етичний кодекс українського лікаря. 3. Довести взаємозв'язок загальнолюдських цінностей, цінностей науки, моральних теорій, принципів біоетики у вирішенні моральних дилем практичної медицини. 4. Біоетична модель здоров'я.	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 3. Хартія працівників охорони здоров'я / Папська Рада до справ душпастирства в охороні здоров'я. — Львів: Медицина і право, 2010. — 111 с. 4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. — № 23. — 1992 5. Вороненко Ю. В. Медичне право в системі права України: стан і перспективи розвитку / Ю. В. Вороненко, Я. Ф. Радиш // Укр. мед. часопис. — 2006. — №5. — С. 5–10. 6. Кулиниченко В. Л. Современная медицина: трансформация парадигм теории и практики (Философско-методологический анализ) / В. Л. Кулиниченко. — К.: Центр практ. філософії, 2001. — 240 с. 7. https://pidru4niki.com/1992040137534/meditsina/_etiko-pravovi_zasadi_medichnoyi_farmatsevtichnoyi_diyalnosti
Завдання для самостійної роботи: Підготувати доповідь (3 стор.) на тему *«Біоетична модель здоров'я»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. https://pidru4niki.com/1992040137534/meditsina/_etiko-pravovi_zasadi_medichnoyi_farmatsevtichnoyi_diyalnosti

Тема № 11 <u>Етико-правові норми та вимоги при проведенні клінічних та доклінічних досліджень. Права учасників клінічних досліджень. Етико-правові аспекти роботи з експериментальними тваринами. Етичний кодекс вченого України.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Види доклінічних та клінічних	1. Формування особистості студентів як майбутніх фахівців лікарської справи,

досліджень. 2. Права учасників клінічних досліджень. 3. Етико-правові проблеми роботи з експериментальними тваринами.	працівників охорони здоров'я та інших соціально-орієнтованих установ у контексті біоетики. Тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., 6–7 березня 2003 р. — Львів, 2003. — 194 с 2. Насінник О. Етичний кодекс українського лікаря (Проект) / О. Насінник, Л. Пиріг, С. Вєковшиніна, В. Кулініченко. — К.: Сфера, 2002. — 24 с. 3. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. — № 23. — 1992 5. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71).
Семінарське заняття (2 год.): 1. Етико-правові норми та вимоги при проведенні клінічних та доклінічних досліджень. 2. Права учасників клінічних досліджень. 3. Етико-правові аспекти роботи з експериментальними тваринами. 4. Етичний кодекс вченого України.	1. Формування особистості студентів як майбутніх фахівців лікарської справи, працівників охорони здоров'я та інших соціально-орієнтованих установ у контексті біоетики. Тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., 6–7 березня 2003 р. — Львів, 2003. — 194 с 2. Насінник О. Етичний кодекс українського лікаря (Проект) / О. Насінник, Л. Пиріг, С. Вєковшиніна, В. Кулініченко. — К.: Сфера, 2002. — 24 с. 3. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. — № 23. — 1992 5. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71).
Завдання для самостійної роботи: Повідомлення (3 стор.) на тему *«Етико-правові аспекти роботи з експериментальними тваринами.»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71).

	2. https://tdmuv.com/kafedra/internal/deontologi/lectures_stud/uk/stomat/ptn

Тема № 12 Біоетична експертиза наукових проектів. Комітети з етики: історія створення, методи організації, роль в етико-правовому регулюванні клінічних досліджень. Інформована згода на участь у клінічних дослідженнях як реалізація принципу поваги до автономії та гідності пацієнта. Структура та зміст «Форми інформованої згоди».

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Важливість біоетичної експертизи наукових проектів. 2. Комітети з етики. 3. Принцип поваги до автономії та гідності пацієнта.	1. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 2. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 3. https://pidru4niki.com/12800528/pravo/formi_virazhennya_informovanoyi_zgodi
Семінарське заняття (2 год.): 1. Історія створення комітетів з етики. 2. Методи організації комітетів з етики. 3. Роль комітетів з етики в етико-правовому регулюванні клінічних досліджень. 4. Структура та зміст «Форми інформованої згоди».	1. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 2. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 3. https://pidru4niki.com/12800528/pravo/formi_virazhennya_informovanoyi_zgodi
Завдання для самостійної роботи: Підготувати доповідь (3 стор.)на тему *«Форми інформованої згоди»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 2. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 3. https://pidru4niki.com/12800528/pravo/formi_virazhennya_informovanoyi_zgodi

Для заочної форми навчання

Тема № 1. Система біобезпеки в Україні: предмет, поняття, принципи, напрямки формування

та функціонування; біологічна небезпека, біологічний ризик, біологічний тероризм, біологічна зброя. Біоетика: предмет, поняття.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Поняття «біобезпека». 2. Предмет вивчення біобезпеки. 3. Принципи біобезпеки. 4. Поняття «біоетика». 5. Предмет вивчення біоетики. 6. Напрямки формування та функціонування біобезпеки.	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 3. Методичні рекомендації до дисципліни «Віруси та біобезпека». Київ: КНУ–2017. – 34 с. 4. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки: монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с.
Завдання для самостійної роботи: *Опрацювати теми (конспект)* 1. *Система біобезпеки в Україні: предмет, поняття, принципи, напрямки формування та функціонування.* 2. *Поняття «біоетика» та предмет її вивчення.* 3. *Біологічна небезпека, біологічний ризик.* 4. *Біологічний тероризм.* 5. *Біологічна зброя.* Записати у власний словник терміни: *біологічна небезпека, біологічний ризик, біологічний тероризм, біологічна зброя.* *Підготувати презентацію(15-20 слайдів) за даною темою.* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 3. Методичні рекомендації до дисципліни «Віруси та біобезпека». Київ: КНУ–2017. – 34 с. 4. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки: монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с.

Тема № 2. Біобезпека роботи в лабораторіях.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: *Опрацювати теми (конспект)*	1. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1 та 2 рівнів безпеки:

1. *Види лабораторій.* 2. *Загальні правила техніки безпеки в лабораторіях.* 3. *Правила біобезпеки в клініко-діагностичних лабораторіях.* 4. *Правила біобезпеки в біохімічних лабораторіях.* 5. *Правила біобезпеки в цитологічних лабораторіях.* 6. *Правила біобезпеки в мікробіологічних лабораторіях.* 7. *Правила біобезпеки в імунологічних лабораторіях.* Підготувати доповідь на тему: *«Біобезпека роботи в лабораторіях»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	монографія. – Суми: Сумський держ.ун-т. – 2016 . – 123с. 2. Екологічна експертиза: навч. посіб. / Б. Б. Артамонов, Н. Г. Міронова. –Л.: Новий Світ-2000, 2012. – 144 с. 3. Цаценко Л.В. Биоэтика и основы биобезопасности: Учебное пособие. М.: Изд-во «Лань», 2017. 96 с.

Тема № 3 <u>Сучасна біотехнологія, генна інженерія. Історія розвитку біотехнології та генної інженерії. Роль спадковості та мінливості в еволюції живої природи. Генетично модифіковані організми, їхнє науково-практичне значення.</u> _

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Лекція (2 год.): 1. Основні відомості про біотехнологію. 2. Основні відомості про генну інженерію. 3. Спадковість і мінливість живої природи. 4. Генетично модифіковані організми.	4. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 5. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с. 1. https://rucont.ru/catalog/625
Завдання для самостійної роботи: *Опрацювати теми (конспект):* 1. *Сучасна біотехнологія.* 2. *Сучасна генна інженерія.* 3. *Короткі відомості про історію розвитку біотехнології та генної інженерії.* 4. *Роль спадковості та мінливості в еволюції живої природи.* 5. *Науково-практичне значення ГМО.* Підготувати доповідь на одну із запропонованих тем: *1. «Історія розвитку біотехнології.»* *2. «Історія розвитку генної інженерії.»* *3. «Історія створення генетично модифікованих організмів.»* *Терміни виконання: до завершення*	1. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 2. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с. 3. https://rucont.ru/catalog/625 4. https://www.chemistry-expo.ru/ru/ui/17131/

теоретичного навчання (тиждень).	5. http://vinmedlib.org.ua/home/info-dajdzhest/39-8-kvitnya-mizhnarodnij-den-dij-proti-gmo/115-istoriya-viniknennya-genetichno-modifikovanikh-organizmiv

Тема № 4 Здобутки та ризики генної інженерії людини.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Завдання для самостійної роботи: Опрацюйте теми (конспект): 1. *Генна інженерія людини.* 2. *Здобутки генної інженерії людини.* 3. *Ризики генної інженерії людини.* *Зробити порівняльну таблицю здобутків та ризиків генної інженерії.* *Підготувати презентацію(15-20 слайдів) за даною темою.* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. https://www.kws.com/ua/uk/media-ta-innovatsiyi/innovatsiyi/metody-selektsiyi/genna-inzheneriya/ 2. https://naurok.com.ua/genna-inzheneriya-lyudini-dosyagnennya-ta-riziki-bioetichni-problemi-suchasno-medicini-184524.html 3. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с.

Тема № 5 Біологічні та медичні ризики використання генетично модифікованих рослин та отриманих з них продуктів харчування.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Генетично модифіковані рослини. 2. Продукти харчування, отримані з генетично модифікованих рослин. 3. Біологічні ризики використання генетично модифікованих рослин. 4. Медичні ризики використання генетично модифікованих рослин.	1. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с. 2. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 3. http://medved.kiev.ua/web_journals/arhiv/nutrition/2009/1-2_09/str35.pdf 4. https://www.rivneprod.gov.ua/2019/08/13/genetychno-modyfikovani-sorty-roslyn-ta-poryadok-yih-vykorystannya-v-ukrayini/#:
Завдання для самостійної роботи: *Опрацюйте теми(конспект):* 1. *Види генетично модифікованих рослин.* 2. *Продукти харчування, які можна отримати з генетично модифікованих рослин.* 3. *Біологічні та медичні ризики використання генетично*	1. Основи біоетики та біобезпеки. Ч. 2. Морально-етичні проблеми медичної генетики, прикладних репродуктивних технологій та генної інженерії: Метод. рек. / В.А. Мороз, В.В. Пропіснова, О.О. Андрєєва та ін. Х.: НФаУ, 2015. 32 с. 2. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. —

модифікованих рослин та отриманих з них продуктів харчування. *4. Можливі шкідливі чи позитивні наслідки від вживання людиною та тваринами продуктів харчування, отриманих з генетично модифікованих рослин.* *Підготувати реферат на тему «Генетично модифіковані рослини та отримані з них продукти харчування.»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 3. http://medved.kiev.ua/web_journals/arhiv/nutrition/2009/1-2_09/str35.pdf 4. https://www.rivneprod.gov.ua/2019/08/13/genetychno-modyfikovani-sorty-roslyn-ta-poryadok-yih-vykorystannya-v-ukrayini/#:

Тема № 6 <u>Етичні аспекти та правове регулювання використання генетично модифікованих організмів.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Семінарське заняття (1 год.): 1. Етичні аспекти використання генетично модифікованих організмів. 2. Правове регулювання використання генетично модифікованих організмів. 3. Документи, у яких відображено правове регулювання використання генетично модифікованих організмів.	1. Основи біоетики та біобезпеки : підручник [для студентів вищих навч. закладів-мед. ун-тів, ін-тів й акад.] / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова, В. І. Смирнова. - К. : Медицина, 2017. - 392 с. 2. Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/en/. 3. Завалюк А.Х. Етично-правові аспекти лікарської діяльності в Україні /А.Х.Завалюк, Г.Х.Кривда, І.О.Юхимець. – Одеса, 2008. – 191 с. 4. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Велес, 2005. — 48 с. — (Серія видань "Офіційний документ"). 5. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2000. — № 7: Законодавство України про охорону здоров'я. — 528 с.
Завдання для самостійної роботи: Опрацювати теми (конспект): *1. Проблеми використання генетично модифікованих організмів.* *2. Етичні аспекти використання генетично модифікованих організмів.* *3. Правове регулювання використання генетично модифікованих організмів.* *Знайти документи, пов'язані з правовим регулюванням використання генетично модифікованих організмів.* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Основи біоетики та біобезпеки : підручник [для студентів вищих навч. закладів-мед. ун-тів, ін-тів й акад.] / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова, В. І. Смирнова. - К. : Медицина, 2017. - 392 с. 2. Всесвітня організація охорони здоров'я http://www.who.int/en/. 3. Завалюк А.Х. Етично-правові аспекти лікарської діяльності в Україні /А.Х.Завалюк, Г.Х.Кривда, І.О.Юхимець. – Одеса, 2008. – 191 с. 4. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Велес, 2005. — 48 с.

	— (Серія видань “Офіційний документ”). 5. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2000. — № 7: Законодавство України про охорону здоров’я. — 528 с.

Тема № 7 <u>Історія виникнення, соціокультурні, філософські, наукові та законодавчі засади біоетики. Зміст та основні поняття біоетики та нооетики. Біоетика як сучасна медична етика. Міжнародні документи з питань біоетики та прав людини. Біоетика та сучасні біомедичні технології.</u>

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Семінарське заняття (1 год.): 1. Історія виникнення біоетики. 2. Основні соціокультурні, філософські, наукові та законодавчі засади біоетики. 3. Біоетика як наука. 4. Нооетика як наука. 5. Біоетика як сучасна медична етика. 6. Міжнародні документи з питань біоетики та прав людини. 7. Біоетика та сучасні біомедичні технології	1. Всесвітня організація охорони здоров’я http://www.who.int/en/. 2. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с 3. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философскометологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с. 4. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 5. https://veche.kiev.ua/journal/3438/#: 6. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B8%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B8%D0%BD%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%8F
Завдання для самостійної роботи: *Опрацювати теми (конспект):* *1. Основні соціокультурні, філософські, наукові та законодавчі засади біоетики.* *2. Зміст та основні поняття біоетики.* *3. Зміст та основні поняття нооетики.* *4. Головні міжнародні документи з питань біоетики та прав людини.* *5. Сучасні біомедичні технології.* Підготувати доповідь на одну з тем: *«Історія виникнення біоетики»* *«Соціокультурні засади біоетики»* *«Філософські засади біоетики»* *«Наукові засади біоетики»* *«Законодавчі засади біоетики»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Всесвітня організація охорони здоров’я http://www.who.int/en/. 2. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с 3. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философскометологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с. 4. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 5. https://veche.kiev.ua/journal/3438/#:

	6. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B8%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%B8%D0%BD%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%8F

Тема № 8 Біоетика як світогляд. Глобальна біоетика та нооетика, їхні філософські засади, цінності та принципи. Екологічна етика - складова глобальної біоетики та нооетики. Теоретико-методологічне обґрунтування прав природи. Спільний світ людей та інших живих істот.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Семінарське заняття (1 год.): 1. Біоетика як світогляд. 2. Філософські засади, цінності та принципи глобальної біоетики та нооетики. 3. Екологічна етика як складова глобальної біоетики та нооетики. 4. Теоретико-методологічне обґрунтування прав природи. 5. Обґрунтування співіснування людини та інших живих істот.	1. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 180 с. 2. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 3. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философско-метологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с. 4. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 5. https://nmapo.edu.ua/images/FakPidVik/KafFilos/05_01_17-23.pdf 6. Глобальна біоетика: сучасні виміри, проблеми, рішення: матеріали III Міжнародного симпозіуму з біоетики, 7–8 квітня 2004 р. — К.: Сфера, 2004. — 200 с.
Завдання для самостійної роботи: *Опрацювати теми (конспект):* *1. Біоетика як світогляд.* *2. Принципи глобальної біоетики та нооетики.* *3. Екологічна етика.* *4. Співіснування людини та інших живих*	1. Основи біобезпеки (екологічний складник) : навч. посіб. / Л. П. Новосельська, Т. Г. Іващенко, В. П. Гандзюра, О. П. Кулінич ; за заг. наук. ред. д.б.н. О. І. Бондаря. – К. : Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування,

істот. Скласти схему *«Права природи»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	2017. – 180 с. 2. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 3. Вековшинина С. В. Биоэтика: начала и основания (философско-метологический анализ) / С. В. Вековшинина, В. Л. Кулиниченко. — К.: Сфера, 2002. — 152 с. 4. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 5. https://nmapo.edu.ua/images/FakPidVik/KafFilos/05_01_17-23.pdf 6. Глобальна біоетика: сучасні виміри, проблеми, рішення: матеріали III Міжнародного симпозіуму з біоетики, 7–8 квітня 2004 р. — К.: Сфера, 2004. — 200 с. 7. http://www.ecoethics.ru/old/b68/17.html 8. https://star-wiki.ru/wiki/Rights_of_nature 9. http://ecoethics.ru/campaigns/lobbirovanie-prav-prirody/#

Тема № 9 Етико-правові аспекти початку та закінчення життя людини. Біоетичні, психологічні та духовні проблеми надання паліативної допомоги. Цінність людського життя у контексті біоетики та християнської етики.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Семінарське заняття (1 год.): 1. Етико-правові аспекти початку та закінчення життя людини. 2. Біоетичні, психологічні та духовні проблеми надання паліативної допомоги. 3. Цінність людського життя у контексті біоетики. 4. Християнська етика про цінність людського життя.	1. Киселев Н. Н. Мировоззрение и экология: монография / Н. Н. Киселев; отв. ред. А. Я. Мороз . — К.: Наукова думка, 1990. — 216 с. 2. Гоч В. П. Жизнь и причинность: методология взаимодействия и познания / В. П. Гоч, В. Л. Кулиниченко — К.: Сфера, 2004. — 172 с 3. Сгречча Э. Биоэтика: учебник / Э. Сгречча, В. Тамбоне. — М.: Библейско-богосл. инт святого Апостола Андрея, 2002. — 413 с. 4. Сидоренко Л. І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси: навч. посібник / Л. І. Сидоренко. — К.: Парапан, 2002. — 152 с. Соціальна медицина та організація охорони здоров’я / за заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. — Тернопіль:

	Укрмедкнига, 2000. — 680 с. 5. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України: Інструкція щодо констатації смерті людини на підставі смерті мозку № 226 від 25.09.2000 р. 7. Катехизм католицької церкви // Синод Української Греко-Католицької Церкви. — Жовква: Місіонер, 2002. — 772 с. 8. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0
Завдання для самостійної роботи: *Опрацювати теми (конспект):* 1. *Етико-правові аспекти початку та закінчення життя людини.* 2. *Поняття «паліативна допомога».* 3. *Проблеми паліативної допомоги.* 4. *Людське життя як найвища цінність.* Зробити повідомлення на тему *«Паліативна допомога»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Киселев Н. Н. Мировоззрение и экология: монография / Н. Н. Киселев; отв. ред. А. Я. Мороз . — К.: Наукова думка, 1990. — 216 с. 2. Гоч В. П. Жизнь и причинность: методология взаимодействия и познания / В. П. Гоч, В. Л. Кулиниченко — К.: Сфера, 2004. — 172 с 3. Сгречча Э. Биоэтика: учебник / Э. Сгречча, В. Тамбоне. — М.: Библейско-богосл. инт святого Апостола Андрея, 2002. — 413 с. 4. Сидоренко Л. І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси: навч. посібник / Л. І. Сидоренко. — К.: Парапан, 2002. — 152 с. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / за заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 680 с. 5. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України: Інструкція щодо констатації смерті людини на підставі смерті мозку № 226 від 25.09.2000 р. 7. Катехизм католицької церкви // Синод Української Греко-Католицької Церкви. — Жовква: Місіонер, 2002. — 772 с. 8. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B0%D1%82%D0%B8%D

	0%B2%D0%BD%D0%B0_ %D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE %D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B0 9. https://socialdata.org.ua/paliativna-dopomoga-shho-ce/

Тема № 10 Цінності та принципи європейської біоетики. Впровадження принципів біоетики в медичну практику в Україні. Етичний кодекс українського лікаря. Взаємозв'язок загальнолюдських цінностей, цінностей науки, моральних теорій, принципів біоетики у вирішенні моральних дилем практичної медицини. Біоетична модель здоров'я.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Семінарське заняття (1 год.): 1. Цінності та принципи європейської біоетики. 2. Етичний кодекс українського лікаря. 3. Довести взаємозв'язок загальнолюдських цінностей, цінностей науки, моральних теорій, принципів біоетики у вирішенні моральних дилем практичної медицини. 4. Біоетична модель здоров'я.	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 3. Хартія працівників охорони здоров'я / Папська Рада до справ душпастирства в охороні здоров'я. — Львів: Медицина і право, 2010. — 111 с. 4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. — № 23. — 1992 5. Вороненко Ю. В. Медичне право в системі права України: стан і перспективи розвитку / Ю. В. Вороненко, Я. Ф. Радиш // Укр. мед. часопис. — 2006. — №5. — С. 5–10. 6. Кулиниченко В. Л. Современная медицина: трансформация парадигм теории и практики (Философско-методологический анализ) / В. Л. Кулиниченко. — К.: Центр практ. філософії, 2001. — 240 с. 7. https://pidru4niki.com/1992040137534/meditsina/_etiko-pravovi_zasadi_medichnoyi_farmatsevtichnoyi_diyalnosti
Завдання для самостійної роботи: *Опрацювати теми (конспект):* *1. Основні засади європейської біоетики.* *2. Шляхи впровадження принципів біоетики в медичну практику в Україні.* *3. Біоетична модель здоров'я.* Підготувати доповідь на тему *«Біоетична*	1. Основи біоетики та біобезпеки: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / О.М. Ковальова, В.М. Лісовий, Т.М. Амбросова та ін. — 2-е вид., вип. – К.: ВСМ «Медицина», 2017. – 392 с. 2. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної

модель здоров'я» *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 3. Хартія працівників охорони здоров'я / Папська Рада до справ душпастирства в охороні здоров'я. — Львів: Медицина і право, 2010. — 111 с. 4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. — № 23. — 1992 5. Вороненко Ю. В. Медичне право в системі права України: стан і перспективи розвитку / Ю. В. Вороненко, Я. Ф. Радиш // Укр. мед. часопис. — 2006. — №5. — С. 5–10. 6. Кулиниченко В. Л. Современная медицина: трансформация парадигм теории и практики (Философско-методологический анализ) / В. Л. Кулиниченко. — К.: Центр практ. філософії, 2001. — 240 с. 7. https://pidru4niki.com/1992040137534/meditsina/_etiko-pravovi_zasadi_medichnoyi_farmatsevtichnoyi_diyalnosti

Тема № 11 Етико-правові норми та вимоги при проведенні клінічних та доклінічних досліджень. Права учасників клінічних досліджень. Етико-правові аспекти роботи з експериментальними тваринами. Етичний кодекс вченого України.

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Семінарське заняття (1 год.): 1. Етико-правові норми та вимоги при проведенні клінічних та доклінічних досліджень. 2. Права учасників клінічних досліджень. 3. Етико-правові аспекти роботи з експериментальними тваринами. 4. Етичний кодекс вченого України.	1. Формування особистості студентів як майбутніх фахівців лікарської справи, працівників охорони здоров'я та інших соціально-орієнтованих установ у контексті біоетики. Тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., 6–7 березня 2003 р. — Львів, 2003. — 194 с 2. Насінник О. Етичний кодекс українського лікаря (Проект) / О. Насінник, Л. Пиріг, С. Вєковшиніна, В. Кулініченко. — К.: Сфера, 2002. — 24 с. 3. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. — № 23. — 1992 5. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е.

	Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71).
Завдання для самостійної роботи: Опрацювати теми (конспект): 1. *Види доклінічних та клінічних досліджень.* 2. *Права учасників клінічних досліджень.* 3. *Етико-правові проблеми роботи з експериментальними тваринами.* Повідомлення на тему *«Етико-правові аспекти роботи з експериментальними тваринами.»* *Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).*	1. Формування особистості студентів як майбутніх фахівців лікарської справи, працівників охорони здоров'я та інших соціально-орієнтованих установ у контексті біоетики. Тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., 6–7 березня 2003 р. — Львів, 2003. — 194 с 2. Насінник О. Етичний кодекс українського лікаря (Проект) / О. Насінник, Л. Пиріг, С. Вєковшиніна, В. Кулініченко. — К.: Сфера, 2002. — 24 с. 3. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 4. Основи законодавства України про охорону здоров'я від 31.12.1992 р. — № 23. — 1992 5. Борейко В. Е. Прорыв в экологическую этику, издание пятое, дополненное / В. Е. Борейко; Киев. Эколого-культ. центр. — К.: Логос, 2013, ил. — 168 с. — (Серия «Охрана дикой природы». Вып. 71). 6. https://tdmuv.com/kafedra/internal/deontologi/lectures_stud/uk/stomat/ptn

Тема № 12 Біоетична експертиза наукових проектів. Комітети з етики: історія створення, методи організації, роль в етико-правовому регулюванні клінічних досліджень. Інформована згода на участь у клінічних дослідженнях як реалізація принципу поваги до автономії та гідності пацієнта. Структура та зміст «Форми інформованої згоди».

Перелік питань/завдань, що виноситься на обговорення/опрацювання	**Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси**
Завдання для самостійної роботи: Опрацювати теми (конспект): 1. *Важливість біоетичної експертизи наукових проектів.* 2. *Комітети з етики.* 3. *Історія створення комітетів з етики.* 4. *Методи організації комітетів з етики.* 5. *Роль комітетів з етики в етико-правовому регулюванні клінічних досліджень.* 6. *Принцип поваги до автономії та гідності пацієнта.* 7. *Структура та зміст «Форми інформованої згоди».* Підготувати доповідь на тему *«Форми інформованої згоди»*	1. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с. 2. Вековшинина С. В. Методология и опыт этической экспертизы на национальном и международном уровнях // Етичні комітети: сьогодення та майбутнє / за ред. С. В. Вековшиніної, В. Л. Кулініченка. — К.: Сфера, 2004. — С. 6–24. 3. https://pidru4niki.com/12800528/pravo/formi_virazhennya_informovanoyi_zgodi

Терміни виконання: до завершення теоретичного навчання (тиждень).	

5. Політика курсу

Студенти обов'язково відвідують навчальні заняття відповідно до розкладу занять. Пропуски занять з поважних причин, що підтверджені документально, можуть бути відпрацьовані протягом двох тижнів. Присутність на проміжному контролі – обов'язкова. У випадку відсутності за поважних причин – назначається додатковий час для складання модульної контрольної роботи («Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»).

Політика академічної доброчесності

Навчальна траєкторія повинна скеровуватись відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є недопустимою та заслуговує негативної оцінки.

6. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться у формі комп'ютерного тестування (за допомогою сервісу MOODL) та включає 30 тестових завдань різних рівнів складності.

Зразок модульної контрольної роботи

1. Біоетика – це наука про:
2. Біоетика пов'язана з такими науками, як:
3. Основними завданнями біоетики є:
4. Основні проблеми, які висвітлює біоетика:
5. Біоетика з перекладу означає:

Критерії оцінювання результатів навчання

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**70 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень

5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	**Максимальна кількість балів**
Презентація оздоровчої системи або заходу	5
Конспект тем для самостійного опрацювання	5
Реферат	5

Критеріями оцінювання індивідуальних завдань є знання фактів, явищ. Вірне, науково достовірне їх пояснення. Оволодіння науковими термінами, поняттями, законами, методами, правилами; вміння користуватися ними при поясненні нових фактів, розв'язуванні різних питань і виконанні практичних завдань. Максимальна ясність, точність викладу думки, вміння відстоювати свої погляди, захищати їх. Знання повинні мати практичну значимість.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Критерії оцінки успішності відповідають навчальній програмі й найбільш важливим вимогам до знань студентів: відповіді повинні бути повними, логічними, доказовими.

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

Викладач _____ (підпис) Аллахов Г.Д. (ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри фізичної культури, біології та основ здоров'я
протокол № 7 від «11» січня 2022 р.
Завідувач кафедри _____ (підпис) Багтовенко О.А. (ПІБ)